

УЛІГАНЕЦЬ С.І., к. геогр. н., доцент,
МЕЛЬНИК Л.В., к. геогр. н., н.с.,
БАТИЧЕНКО С.П., к. геогр. н., м.н.с.,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м.Київ

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ ЛУЦЬКА

У сучасних умовах існування «місто» займає одно з найважливіших місць в системі адміністративно-територіального устрою не тільки в Україні, але і в усьому світі. У містах відображаються економічні, соціальні, політичні, екологічні та господарські процеси, які мають місце у суспільстві. Вони мають визначені закономірності розвитку й функціонування. У цілому, місто є центром життя людини у різних його аспектах.

Луцьк – одне із найдревніших міст у Західній Україні, яке має свою давню історично-культурну спадщину, та вигідне географічне положення, являє собою адміністративний, економічний та культурний центр. Входить до складу «Єврорегіону Буг». Розкинувся на берегах судноплавної річки Стиру, залізнична станція, сформований вузол автомобільних шляхів.

Вперше згадка про Луцьк з'явилася у 1085 році в Іпатіївському літописі. Вже тоді місто мало дерев'яну фортецю-дитинець і навколишні посади. Проте археологічні дослідження дають підстави вважати виникнення граду близько 1000 року. У давньоруські часи на території міста існувало городище, а згодом там було побудовано фортецю замок князя Любарта.

Місто було центром Луцького удільного князівства, яке до середини XII століття входило до складу Київської Русі, після її роздроблення відійшло до складу Володимир-Волинського, а згодом з 1199 р. до Галицько-Волинського князівства. На той час Луцьк займав друге місце по Волині, населення займалося сільським господарством, ремеслами, торгівлею. На кінець XIX ст. почали брукувати вулиці, прокладали електрифікації, працювали над благоустроєм.

Сучасний Луцьк – обласний адміністративний центр Волинської області, займає площу понад 39 кв.км., кількість мешканців станом на 1 січня 2016 року становить 217,4 тис.чол., прикордонне розташування Волині робить Луцьк центром міжнародної торгівлі, та важливим транспортним вузлом. Розвиненою інфраструктурою, сприятливий для бізнес клімату приваблює прямі іноземні інвестиції.

Місто Луцьк мешканці умовно поділяють на Старе і Нове місто. Старе місто позиціонується як історико-архітектурний заповідник, де розміщені пам'ятки архітектури XII-XVIII століття, одна з цих пам'яток, верхній Луцький замок, що входить в десятку найдавніших фортифікаційних споруд Західної Європи. Також сюди відносять католицький собор Святих Петра і Павла, православна Свято-Покровна церква, європейська синагога, лютеранська кірха.

Нове місто яке розкинулося в мірорайонах 33-й, 40-й, 50-й який активно розбудовується в якому мешкає основна частина населення, у цих районах переважають житлові забудови 70-80-90-років. Тут розвинута мережа продовольчих магазинів, супермаркетів, аптек, ресторанних закладів.

Значна розбудова міста спричинила необхідність розділити його на житлові райони, на теперішній час їх налічується одинадцять: Вересневе, Вишків, Гнідава, Гуца, Дубнівський, Завокзальний, Старе місто, Кічкарівка, Красне, Теремно, Центр, більшість з них зберегли свої давні історичні назви.

Проблема з дефіцитом землі під житлову забудову в місті вирішується шляхом зведення житла на колишніх заводських землях. Так, в місті нові житлові мікрорайони будуються на території непрацюючих підприємств, колишніх складів і військових містечок. Зокрема, великий житловий мікрорайон площею 50 га по вулиці Стрілецькій, практично в центральній частині міста (район військової частини та промислові підприємства). У межах вулиць Івана Франка, Винниченка та Яровиця, у центрі Луцька, на території комбінату хлібопродуктів, збудовано житловий квартал площею 3 га. Заміна промислової функції на житлову характерна для ділянки площею 3,2 га, яка обмежена вулицями

Рівненська, Дубенська і Авторемонтна. Великий житловий масив площею 40 га з'являється неподалік центральної частини міста, на проспекті Свободи, вулицях Шопена, Кліма Савура, Задворецької, вздовж річки Сапалаївки. Нові житлові багатоповерхівки витісняють приватні будинки більшість з них побудовані в 60-70-ті роки ХХ століття.

У зв'язку із змінами в житті суспільства останнім часом набула поширення садибна забудова, за індивідуальними проектами в Центральному мікрорайоні та на його околицях, де виникають цілі вулиці з такими будинками. У найрізноманітніших куточках міста можна зустріти використання художнього металу.

Один з найкрасивіших і найдовших центральних проспектів міста є Проспект волі, він бере свій початок від Театрального майдану і закінчується на Київському майдані. Проспект є головною внутрішньою магістраллю, він служить для проведення розважальних заходів та відпочинку містян. Історія нинішньої головної вулиці міста досить цікава, документально засвідчено час її виникнення в 1870 році. Також тут розташовані: універмаг «Луцьк», головний корпус університету ім. Лесі Українки і редакція обласної газети «Волинь».

Головною визначною пам'яткою та великою гордістю є замок Любарта.

Багато споруд того часу на сьогодні є чудовими пам'ятками архітектури: Волинський краєзнавчий музей, «Дім офіцерів», глав поштамт, будинок з Меркурієм.

Добре розвинута інфраструктура банківських установ, страхових компаній, аудиторських фірм. Так, у місті налічується більше 90 відділень та філій банків, розвинута мережа торговельних об'єктів (більше 1000 об'єктів), а також 277 об'єктів ресторанного господарства 10% з них розташовано на центральній вулиці міста пр. Волі. Один з найбільших в Україні автомобільних ринків знаходиться у Луцьку по вулиці Євшора.

Старовинне і водночас сучасне місто уособлює в собі європейську вишуканість, декларуючи європейські стандарти життя.

Висновки.

Для м. Луцька характерні наступні риси трансформацій міського простору:

- заміна промислових функцій території на житлову. На території закритих підприємств, військових частин, складів будуються житлові комплекси;
- у центральній частині міста активно розвивається сфера послуг, у вигляді зростання кількості закладів громадського харчування, торгівлі, закладів послуг;
- позитивні просторові трансформації тяжіють до важливих в адміністративному і туристичному відношенні вулиць, економічно розвинутих районів;
- туристична привабливість спричинює специфічні просторові трансформації. З одного боку, об'єкти туризму зумовлюють появу і модернізацію характерних об'єктів (закладів громадського харчування, готелів). Разом з тим розвиток інфраструктури підвищує цінність туристичних об'єктів.

Список використаних джерел:

1. Волинська область. Адміністративно-територіальний поділ на 1 липня 1981 року. – Львів: Каменяр, 1981. – 134 с.
2. Дністрянський М.С. Галицько-Волинська держава // Кордони України / М.С. Дністрянський. – Львів: Світ, 1992. – 17-20.
3. Лаппо Г.М. Города на пути в будущее / Лаппо Г.М. - М.: Мысль, 1987 – 126 с.
4. Перцик Е. Н. География городов (геоурбанистика) : [учеб. Пособие для геогр. спец.вузов] / Е.Н. Перцик. – К.: Высш. шк., 1991. – 319 с.
5. Поручинський В.І. Активізація місто утворюючих функцій в умовах транскордонного співробітництва (на прикладі Волинської області) / В.І. Поручинський, М.Р. Влах // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2012. – № 18 (243). – С. 76-80.